

ANYÁK HETILAPJA

SZERKESZTI

VACHOTT SÁNDORNÉ.

Előfizetési díj:

Postai úton vagy Budapesten házhoz hordatva:

Évnyegyedre (ápril, máj, júni) 1 ft. 50 kr.
 Három évenyegyedre (ápril—december) 4 » 50 »

Az előfizetési pénzek

a kiadó-hivatalhoz

(Pest egyetem-utca 4. sz.) bérmentve intézendők.

Teodóra.

Beszély.

VACHOTT SÁNDORNÉ-tól.

(Folytatás.)

Zárday György, Ede apja, egykor a legvalódiabb szerelemből vette feleségül számos év előtt elhalt anyját egyetlen fiának, a szép Benőfy Katalint, kinek viszon érzelmek, a legtulzóbb férj igényeinek is tökéletesen megfelelhettek.

S házasságuk még sem vala boldog.

A szép fiatal nő szülőtől s a világ által egyenlően bálványozva, oly elkényeztetett gyermeke lön a sorsnak, hogy boldogítását elválni, valóban vakmerő gondolat vala a legszeretőbb férfitől is.

Zárday György a leggyöngédebb férfiek közé tartozék, de épen mert a szó szoros értelmében férfiú volt, józanul még csak föltenni sem lehetett fölöle hogy felesége szeszélyeinek rabja legyen, vagy hogy folytatni engedje az irányt, melyen a gyermekök kellemre büszkélkedő, gyöngé szülők, elég hibásan, megindulni engedék a fiatal leánykát.

Katalin szép, kedves teremtmény vala, ki egész szívéből szerette férjét, — de úgy megszokta már a társaságot, s oly szükséges volt rá nézve hogy hiúsága mintegy legyezgetve, ápolva legyen, mihez még saját és férje vagyonsága is járult, mely által az ifju nő minden életgondok — s munkától fölmentve, tökéletes tétlenségben élt, s így csak annál több ideje maradt észrevenni s érzeni, mi kevés tenni valója van, — ismétlem, úgy megszokta magát a világ által keresve s ünneplve látni, hogy férje szigorúbb elveit, melyek a nőt tisztán csak a háziasság határai közé kárhóztaták, meg nem foghatta, s végre szeretetlenségnek kezdé tulajdonítani.

Mert miként hihette volna a szerető gyermek, hogy mit szülői helyesnek találtak, az kárhózzatható is lehetne!

Ő nem szeret engem — gondolá fájdalommal —

ha szeretne, nem volna képes minden mulatságot megtagadni tőlem.

Hiúsága sokkal erősebb mint szerelme — gondolá viszont a férj — különben nem kívánczozhatnék társaságokba.

Ezen gondolat veté meg mind két részről az elégtelenség alapját, mely épen mert soha szemrehányások — s fölvilágosításokra nem került a sor, s mind a kettő csalódní vélt a másik érzelmében, boldogtalansággal végződött.

Ede születése más irányt adhatott volna az egész viszonynak, — de épen mert félre ismerve is forrón szerették egymást, egyiknek sem volt ereje fájdalomt leleplezni, s így a megtörött bizalom nem állhatott helyre.

Zárdaynak szélesebb körében csak könnyebb volt házi boldogtalanságát túrní, — ő állásánál fogva, mint erélyes, tevékeny férfiú, s igaz hazafi, a közügyekben is buzgó részt vön, — s a mellett mint családfő, nem csak saját, de családjá ügyeit is rendezte. A fiatal asszony azonban, ki háziasságra nem volt nevelve, s a világba nem járhatott, férje szerelmének hitétől megfosztva oly szegénynek érezte magát, hogy még egyetlen kedves gyermekét is hasztalan szoritá védpaizsul a fájó kebelre, a szív csak megszakadni vágyott.

Az élet ily eseteiben, melyek épen nem ritkák, a legbiztosabb kiegyenlítő az szokott lenni, ha az asszonyt, s mire szoktatva nem volt, tevékenységét s szorgalmát, házi bajok s gondok veszik igénybe, — de Katalin gazdag volt, férje gyöngédsége nem csak kényelmeiről gondoskodék, hanem megóttalmazta s kimélé őt még a legapróbb kellemetlenségétől is. Idejével tehát tetszése szerint rendelkezheték, — de fáj-

dalom, ő nem ismerte az idő becset, csak beteges búslakodásra fordítá, mit gyermekének élve s őt nevelve, oly szépre, oly nemesre használhatott volna!

Boldogtalanságának kora halála vetett véget, s férjével csak utolsó vallomása tudatá, mint szeretettek, s mennyit szenvedett titkon — s önvétke nélkül, a hibás nevelés e kedves áldozata.

Zárday György férfiás lelkét oly mélyen lesújtá e nagy vesztés s neje végvallomása, inkább fájlalva talán még halálánál is a forrón szeretett nő élte titkos szenvedéseit, hogy ha az 1848-ban bonyolódó hazai viszonyok, s később fia nevelése, nem veszik anynyira igénybe szívé, talán a sok bár igaztalan önvádnak, valami nagyon szomorú következménye is lehetett volna.

Idő múltán azonban, midőn az eltűnt eseményeket nyugodtabban végig gondolta, kénytelen volt elismerni, hogy Katalin boldogtalanságának nem is maga az elköltözött angyal, hanem a szülők elhibázott nevelése volt oka. Ha a háztűzhely körül nincs szokva az asszony otthonát föltalálni, úgy boldogságot élvezni s terjeszteni, nem létez számára hely.

Saját szomorú tapasztalatán okulva, talán új tulságba esett az apa, ki eltökélte fiát úgy vezetni, hogy az önkénytelenül is csak az ész, az úgy nevezett s oly sok felé hajtható józanság után indulva házassodjék, s alig győződött meg Teodóra iránti vonzalmáról, midőn aggodalmában jelen lenni gondolá a perczet,

(Folytatása következik.)

melyben kötelessége saját házassága eseményeit fölfedezni előtte.

Neje arczképéhez vezetvén tehát őt, mint megindulása természetessé teszi, élénken festi a korán elköltözött anya mint nevelteték, mily boldogtalan s mi jó vala, — azután mint rendszeren szokása volt, ismétlé, hogy ő nem avatkozik fia dolgaiba, mióta ez önmaga is képes azokat intézni, csak figyelmeztetni akarja ama keserű, elfelejtethlen végóra nevében : kerülje ha lehet Teodórát, — minél inkább érzi hogy szeretni tudná, kerülje annál inkább, hogy a kedves teremtményt anyja sorsától megmenthesse.

Minél igénytelenebb s háziasabb nőt választasz, — mondá végezetül — annál biztosabb lehetsz hogy nem csak magad léssz boldog, de boldogítani is képes lehetsz. Mintha maga a gondviselés, vagy anyád szerető szelleme állította volna Teodóra mellé utadban Körmöczy Évát, e boldog, igénytelen, egyszerű gyermeket, ki arra született hogy boldogítson. — Fiam, ha ön jövőd sziveden fekszik, ha a feltörekvő pályán, melyen megindultál, tovább akarsz jutni, ha nyugodt családi viszonyok által nem akadályozva, hatni, tenni s élni akarsz hazádért, házassodjál józanul, — tanácskozzál, ne csak sziveddel, de eszeddel is, — maradj, ó maradj Éva mellett.

Ede megindulva szorítá meg apja kezét, — s még az nap delután vallomást tön Évának — s meghallgattaték.

H ö l g y e i n k h e z .

Sok meleg dalt énekeltünk
Nektek életünkben,
Mert megírva úgy találtuk
Mélyen a szívünkben.

A szívünkben bánat és kín
Nyugton nem lehetnek,
Kisietnek mint a hegyből
Árja csermelyeknek.

Csermely árja, merre mégyen
Szózatot futása :
Jobbra, balra társfolyókkal
Gazdagul folyása.

Felkarolja szép virágit
Illatos mezőnek,
S drága gyöngyöt és követ hoz
Tenger — kedvesének.

Drága gyöngyöt és követ hoz
Költő is magával,
Hoz virágot szív honából
Szózatot dalával.

De a dalnak, a magyarnak,
Bármí édes árja,
Nincs anyául tengeröble,
Mely karába várja.

Mely virágit elfogadná,
Gyöngyeit szeretné,
S hosszú útja véghatárán
Hív ölébe venné.

Neki, mint a szép Keletnek
Országöntözője,
Mérhetetlen sivatagba
Van temetkezője. —

Ész azért volt, és azért van,
Hogy virági hullnak;
Gyöngye, éke féluton már
Vész a magyar dalnak.

Vajh! lesz-e még, vajh jön-e még
A magyar hazára
Tél után egy szebb tavasznak
Éltető sugára?

Vajh lesz-e, hogy mint a csermely
Szívetek megárad,
És a dalban és a dallal
Szebb jövődönk támad?

Isten a hölgyet teremtvén,
Nem tévé hiába :
Hogy a földnek minden üdvét,
Tette nő karába.

Kebletek dús mint a tenger,
Kincsek ezredével;
Mérhetetlen benne a szív
Mély, nagy érzéssel.

És a láng, mely benne lángol,
Istennek szikrája,
Mely egy sarktól másikáig
A földet átjárja.

És azért van, és azért lesz
Vágyainknak réve :
És azért élt, és azért él
Még szívünk reménye!

Hogy ti lesztek éltetői
E magyar hazának,
S mely költői ajkáról foly
Nemzetünk dalának.

Garay.

Képek, a női nevelésről.

Rudolphi Karolin után.

HARMADIK LEVÉL.

Mielőbb ismét írni föl volt nálam téve, de nem teljesíthetém szándokomat. Ídád már hat hónapos lett azóta, s mindent megmosolyog, mi mozdúl, s minden után kapkod, mi fénylik s világít; s így mindig jelen-
tekenyebbé válik a fiatal, ébredező lélet elfoglalni. Nálad kedvesem sem az anyag sem a jó bánásmód nem hibázhat e részben, — azonban tanácsomat kívá-
nod; halljad tehát.

Ha tavasszal Ídáddal házi kertecskédben, vagy falusi birtokodon a nagy kertben sétálsz, vagy a környék még nagyobb kertjei egyikében, kísérd figyelemmel mily tárgyra veti a kicsike leggyakrabban pillantásait, mily dolog az, melyen legöröme-
tebb pihennek kedves szemei, kis kezei miféle tárgy után nyulnak ohajtva. Ha például durva kő volna az — menj vele oda, s mutass rá ujjaddal, s mond; Kő! — keress azután több köveket is s ismételd előtte valahányszor figyelme-
z, az általános kő nevezetet, s ezt oly gyakran, hogy végre képes legyen a követ más dolgoktól megkülönböztetni.

Ha pedig valami élő tárgyra száll pillantása, például egy verébre vagy tova reppenő fecske-
re; nevezd azokat csak általánosságban madárnak; figyelmeztessd azután Idádat mind arra mi rö-
pül, s ismételd előtte gyakran e szót: madár. Ha öröme tel-
nék benne, mutass neki valami madarat kalitkába, egészen közelről, s engedd oly soká nézegetnie, meddig csak kedve tartja, bocsásd szabadon szem-
ei előtt kalitjából, ha röplüni látja, tudni fogja, mint vannak formálva a madarak, melyeket künn, csak messziről látott, s általános fogalmat legalább nyer már a madárról. A különböző-
tető elnevezéseket, mint: pinyóke, fecske, csalogány, pacsirta, varju, hadd tanulja csak később, majd ha fogalma a madárról jól megszilárdult. Ha majd beszélni kezd, meglásd, a tyúkot is madárnak fogja nevezni, de az mit sem tesz.

Bár mire szállna figyelme, időzzél vele azon tár-
gyon, s ha például egy szál tulipán, rózsa vagy szek-
fü bilincselné le tekintetét, nevezd azokat is csak általánosságban virágnak, — majd akkor, ha a színeket meg kezdi különböztetni egymástól, mellékelj még a szín nevét is hozzá, s tanítsd őt így mondani: piros virág, tarka virág, — de ne előbb, míg a színeket valóban képes megkülönböztetni.

Ha az idő rosz, s nem tölthetitek a napot a szabadban, tedd őt szobácskája tárgyaira figyelem-
s, tanítsd lassankint mindent megkülönböztetni — s ismerni; azért ohajtom épen hogy kis szobája nagyon egyszerűen legyen rendezve, hogy minden tárgy felől mely benne találtatik, beszélhess vele. De ne engedd körülte a tárgyakat gyakran változtatni.

Láttam egykor gyermekszobát, s pedig nagyon előkelő háznál, régi szőnyeg-festményekkel ék-
telenítve. A legkisebb gyermek bölcséjével átellenben Saul királyvala ábrázolva, amint a kopjával Dávid ellen sújt.

A nagyobb leányka, ki épen akkor kezdett be-
szélni, ily kérdést tön hozzám: nem mondanád meg édes néni, mit akar nagy késével amaz ember! Zavarba jövék, s a kicsikét onnan elvezetve, más képhez vittem, hogy másról mesélhessek neki, és im a legközelebbi kép a Krisztust kísértő ördögöt ábrázolta a templom ormozatán. Ez itt, akarám mondani, nagy majom, ki ama szép, szent embert le szeretné taszítani — de eszembe jutott, hogy ily módon mesém félelmet ver a gyermek fejébe a majom iránt. A harmadik képnek kelle tehát segélyemre lennie — s mit találtam? Herkul-
lest pillantám meg féli geléve a máglya lángjain. Meg-
kíméllek a többi ábrázolatok festésétől. Hogy Jupiter és Európa, Diana és Aktion sem hibáztak, könnyen kitalálhatod. Oda hagytam a gyermekszobát, melyben azóta csak egyszer valék, s melyet úgy telve találtam különböző apró-cseprő haszontalansággal, miknek a gyermekek időtöltésére kellett volna szolgálniok, s

csak fogalmaik teljes összezavarását eszközölték, hogy örökre megelégettem látogatásimat.

A legelső apró tanításoknál összeválogatott tárgyakra semmi szükség nincs. A legegyszerűbb dolgok megfelelhetnek a célnak, csak mesterileg ne legyenek összeállítva. Ha Ídátat korán ohajtod a formák megkülönböztetésére tanítani, vezesd őt gyakran valami gömbölyű asztalhoz, mutogasd formáját, s mond is neki minél többször, hogy ez gömbölyű; vidd őt azután négyszögű asztalhoz, nevezd formáját, miközben szügleiteire figyelmesed teszed. Még czélszerűbb, ha az első gömbölyű test, melyet észrevétetsz vele, egy golyó. Kis gyermekeknek különben is öröme telik azzal gurigázni, s ez rájuk nézve a legártalmatlanabb játékszer, mely által meg nem sérthetik magokat.

Ha majd a gömbölyű asztalt vagy golyót meg

tudja különböztetni, kerestess föl vele mindenféle gömbölyű formájú tárgyat, például tányért, csészét s más efféléket.

Minden elég anyagot nyújt csevegésre a kicsikével, mi a szobában találtatik, s minden csevegés tanítássá válik, ha csak valamennyire kívánjuk is eszközölni. Ha az ablakhoz lépsz vele, annak szabályos formája s egyenlő felosztásai elég anyagot nyújtanak oly módon, mint helyesnek találd, beszélgetni vele. S belátásod gazdag kincstárában, s az anyai szeretet még dúsabb forrásában találhatsz naponkint új — meg új csevegni való anyagot. — Csak arra kérlek még egyszer, ne engedd kedves Ídád körül a tárgyakat túlgyorsan s átmenőleg változtatni, sőt inkább hagyd őt mindennél oly soká vesztegelni s időzni, mint csak kedve tartja.

Arany mondatok serdülő leánykák számára.

Külföldi remekírók után.

Tanúljon hivatása szerint idején szolgálni a leány, mert csak ez által juthat uralkodáshoz, amaz érdemelt hatalomhoz, mely a házikörben annyira sajátja. Szolgálja a lányka idejekorán fivérét, szülőit, álljon egész léte jövés- menésből, fáradozzék, s eszközölje mások kényelmeit. Ránézve jó, ha ahhoz szoktatja magát, hogy semmi fáradság nem esik nehezeére, ha az éj óráit hasonlóknak tekinti a nappali órákhoz, ha adolog soha nem kisszerű rá nézve, s a tü nem tetszik finomnak ujjai közt, ha önmagáról teljesen megfelekezve, csak másokban képes élni.

Goethe.

A henyékre nézve a napok hosszúak, s az évek rövidek.

Bremer Friderika.

A kellem oly szépség, melyet nem a természet ád, hanem maga fejtí ki az egyéniség. *Schiller.*

A lélek átragyogása szabálytalan vonásokon is, igazi, valódi szépség. *Boruw Júlia.*

Kellem több mint szépség, mert az nem létez jóság nélkül; azért éli az túl a szépséget, s tetszik mindentűtt; még ezt csodáljuk, amaz szereti mindenünk. A szépséget a kor legyözi, a jóság és kellem együtt szállnak a sirba is. Belső becs nélkül hamisított drágakövhöz hasonló a szépség, melyet az ismerő annál nagyobb ellenszennvel taszít magától, minél vaki több rajt a család. *Jakobs.*

Házi foglalkozások s kötelességek.

Szerencsés az a nő az élet minden viszonyai közt, ki magát jól elfoglalni képes.

Ó ne mulasztunk hát, főképp leányainknál, arra törekedni, hogy minél inkább s többféleképp el legyenek foglalva.

Hiszen magok tanulmányaik: a nyelvek, tudományok, zene, rajz kézimunkák gyakorlata is eléggé igénybe veszi a rövid napok óráit, de ezek által nem annyira hivatására, mint inkább általános műveltségre készül csak, s habár épen a műveltség az, mi hivatását egykor teljes mértékben megérteti vele, mind az által szükséges, hogy arra különösen is, még mint kis leány, észrevétlenül előkészülni szokják s lépcsőnkint, s egészen természetesen jusson oda, hova rendeltetése hívja.

A mellett hogy a napnak minden óráját szépen, rendezen felosztjuk tanulmányaikhoz képest, vegyünk számokra csinos kalitba ápolást igénylő énekes madarkát, vegyünk izletes kosárba néhány cserép gondjaiba ajánlott virágot, adjunk, ha lehet, egészen külön szobácskát neki, melyben ágy s mellette kis imádkozó hely, vagy imazsámoly, zongora, képek, tanuló könyvek, madár, virágok minden, mi ápolását igényli, megférjen, melyben ő tartsa föl a csinoságot s rendet, melynek minden tárgyán láthassuk kezének tündöklő lágy nyomát, s benn körültekintve, egyszerre érezzük, hogy e takaros szobácska kedves lakónéja, csak fiatal kis leányka lehet!

Egy kis szoba korlátolt határai között legalább hadd érezze magát már mint gyermek, ne csak szükségesnek,

de nélkülözhetlennek is, hadd vegye abban minden tárgy az ő gondjait igénybe, hogy legkisebb jelen az elhanyagolásnak tanulja vádolni önmagát, s tanulja érezni, mi megbocsáthatatlan a *kötelesség mulasztás*.

S ezt nagyon komolyan kell vétetni vele, — a legparányibb dolgok mulasztását is mint nagy hibát állítsuk fiatal lelke elé, hogy ideje korán szokjék önmaga iránt kötelességei pontos betöltésére nézve a szigorúsághoz, s szokjék elítélni önmagát, ha annak, mi rá bizaték, meg nem felelt.

Hiszen az asszony élete csupa kicsinyes aprósá-

gokból áll, s épen nem csoda, ha a ház küszöbét átlépve, oly félenkek s tartozkodók vagyunk, s mégis oly szép egészet alkot minden összevéve, mire a nő hatása kiterjed, s oly messze *áradó* következményei vannak kis gondoskodásai — s nagy szeretetének, hogy valóban megérdemli, ha leányaink nevelését illetőleg, nem kapkodunk hiú csillogás s a világ tet-szése után, hanem csak arra igyekezzünk hatni, hogy megértessük velök mire Isten által hivatva vannak, s ez egyszerű de magas hivatásnak, teljes erejükből megfelelhessenek.

Vachott Sándorné.

Gyerme k á l m a i.

Mit álmodál, mond, szívem gyermeke,
Ki oly *mosolygva* kelsz?
Talán kis özet látál zöld mezőn?
Anyádnak mit felelsz?

,Mennyben valék álomban, jó anyám,
Elvittek angyalok.
Ott szebb a rózsza, tisztább a patak,
Zengőbbek a dalok.

Aztán a földre jöttem, jó anyám,
Szárnyán angyal hozott.
Te már kerestél engem a mezőn,
S hozzád futék legott.

Ó hagyj aludni, altass el megint,
Korán fölkelni még;
Majd égbe visznek ismét angyalok,
Oly szép belől az ég!

Mit álmodál, szólj keblem magzata,
Hogy most *könyázva* kelsz?
Tán angyalid nem jöttek érted el?
Anyádnak mit felelsz?

,Mennyben valék én álomban megint.
Elvittek angyalok,
Ott szebb a rózsza, tisztább a patak,
Zengőbbek a dalok.

Majdan a földre vágytam, úgy a mint
Először álmodám,
S nem volt szabad többé leszállanom
Hozzád, kedvelt anyám!

Vachott Sándor.

Böjti estély a kis Mariskánál.

Hogy annyi szorgalom — jóság — rend és csin kifejtése után egyszer — másszor némi kis szokatlannabb mulatsága is legyen a kis Mariskának, engedelmet nyert a kilencz éves leánya a kedves, a legjobb anyától, egy pár kis játszótársnét meghívni magához estélyre.

Alig léptek a terembe a kis vendégek anyjuk kíséretében, midőn Mariska tiszta fehér köténykéket hozott számukra, s maga is felkötvényt egyet, azon kedves elevenséggel, mely anyira sajátja, behozatá rögtön a már kész pogácsatészttát, valamint a hófehér nyújtódeszkát és nyújtófát, s be az apró pogácsaszakgatókat is, hogy kis társnéival együtt azonnal munkához láthasson, s később, majd mindnyájan érdemelt fáradság után étkezzenek.

Egyik nyújtá tehát a tészttát, s a más kettő szakgatta. Mariska nagyobb nővérei gondos felügyelete mellett.

Elkészülvén a jó kedvvel folytatott munka, még a tepsibe rakott, s kitünően sikerült kis pogácsákat sütni vitték, s Mariska szívére kötötte a szakácsnének, hogy csak meg ne barnuljon, hanem szép piros legyen valamennyi, azalatt a kedves leánykák hozzá fogtak sajátkezüleg az asztalterítéshez, felrakták a kis theafindsákat, a többi sütemények- s csemegékkel együtt, s mind ezt oly vidám szerénység- s készséggel, hogy semmi nem természetesebb, mint hogy maga az asztalka is igyekezett ily kedves kezek szolgálati fáradsága után, takaros csinnal s kinálkozólag mosolyogni.

Midőn a kis társaság tökéletesen elkészült, s behozaték a gőzölgő theakanna, Mariska háziasszonyi nyájassággal lépett a terembe, hogy mamáját s kis játszótársnéi anyját is szívesen meghívja a lakomára.

Kívánata, természet szerint, azonnal teljesült, s elfoglalván legfelül, kis csinos karszékében — mely a

kedves, a felejthetlen nagymama után maradt reá — háziasszonyi elnök helyét, míg két felnőtt vendéget jobb és bal felén tisztel meg ülő helyekkel, a kicsinyeket szívesen kínálta, foglalnak el a többi székeket.

Mariska két nagyobb nővére, mint két nyájas kis angyala a háziasságnak a kilencz éves háziasszony által osztott theát széthordák, s oly szívesen kínálták a csinosan felrakott süteménykéket, a legnagyobb pontossággal szolgálva ki egész társaságot, s oly szent kezessége sugárzott vissza tiszta szemeikben a léleknek, jövő legszebb várakozásink teljesülésére nézve, hogy az anya előtt, ki e gyermekeket nevelte, s legkitünőbb míveltségi képezésök mellett sem mulasztá a háziasságra készülést szemei előtt tartani,

önkéntelenül a legmélyebb tisztelettel hajolt meg a lélek. Ő tetteleg tanusítá, hogy mindenre jut idő, tanulmányozásra épen úgy mint házias foglalkozásokra, ha az anya egészen csak anya, s felfogva magas hivatását, képes czélszerűen felosztani a nap minden óráját.

Étkezés után az asztalt ép oly gyorsan s ügyesen szedték fel magok a leánykák, mint a hogy teritének, — s üresen maradván a tér, társas játékok vették kezdetüket.

Szaladoztak, futkostak, oly jó kedv s vidámsággal, hogy bár tíz óra mult már, a gyermekek alig válhattak meg egymástól, s a kis vendég haza érkezvén, még álmukban is csak a kedves estély folytatását látták.

Vachott Sándorné.

Néhány szó serdülő leánykák számára.

Egy értelmes pillantás az ember földi háztartásába híven tanusítja, mennyi kéz s fej vétetik igénybe, hogy a lakóknak csak külső jóléte biztosítva legyen; de mi nélkülözhetlen e részben nekik magoknak is tevékenysége, s mint eltéveszti e nélkül a legdúsabb hozomány s kitartóbb segélykészség is célját. S nincs az máskint a belső szellemikies formálatánál sem.

A legjelesebb tanítók, a leggondosabb nevelés, egyesülve sem volnának képesek kezességet nyújtani erkölcsi lételed — s későbbi életutaidról, ha magadban nem volna a fogékonyág, s nem magad lennél képezője a neked nyújtottak használatának.

Első teendő természetesen csak a megszokás, csak kész követése a tapasztaltak utasításainak. S habár e jó szokásokat érdemeidül nem számíthatod is, mik azok tapasztalataitól függenek, kiknek javad szívökön fekszik, mind az által ezek képezik lelked sajátlagi alapját, s a zsinórmértéket, megtartva jelentőségöket egész életedre, míg a nyert értelem által lassankint életelvekké képezik magokat.

S az értelemmel kezdődik azután saját önálló tevékenységed, mely először is azon fogalomból áll, mit magadnak az életről s az élet céljáról alkottál. Minél nemesebb a felfogásod, kiindulási pontod annál lelki-ismeretesb — s magasabb lesz.

De az értelemben csak lépcsőnkint haladhatsz. Kezddjed kötelességedet a látható részszel, külsőddel. A kereszténytan legközelőbb áll az igazsághoz, s ez tanít a testi hívelyt egyházként tartanod, melyet az úr építé számodra, egyes részeiben pompásan s szépen, s czélszerűen képezve egész összefüggésében. S annak

belsejébe oltá az úr az isteni szikrát, a saját képe után teremtett lelket.

S ez istenházban szent helyen dobog a szív, míg a benn támadó érzelmek naponkinti áldozatok, melyek felszállnak, hogy istenneli egyesüléset tanusítsák, s való méltánylata által az elfogadott áldásoknak, önmagadat becsülhessed meg.

S ez értelemben fekszik számodra ama kötelesség: meg ne szentségtelenítsd e templomot a hiúság visszaéléseivel, hanem tiszteljed gondos ápolás által azt, a ki építette.

Vess egy pillantást az életre, s tanuld annak célját érteni. A pillanat mulékony öröme oly szívesen elámitana az egésznek örömére nézve; a felszín szemlélete s a különböző életjelenségek könnyen tévútra vezethetnének földi vándorlásod értelmére nézve; hisz a tapasztaltak szemei előtt is bizonytalan gyakran a kimenet, a fáradság eredménytelen, s a remény meghiusultnak látszanék, ha az isteni tan nyilvánulása nem válnék lábai lépcsőjévé s világgá utain.

Ismerd el e tan által mind annak mulandóságát, mi földből képezteték, s jelentőségét csak a földi létre nézve bírja. Emelkedjék hited ezen határokon felül, s tanuld az alárendeltet, a véletlent, s a számodra ideiglenesen kölcsönzött- s rád bizottat a legmagasabbra alkalmazni. Ebben fekszik rád nézve az élet kinesei- s élvezeteinek valódi méltánylata, élted hivatása kötelességei- s következményeivel élted tapasztalatai, árny- és fényoldalával együtt.

Egy anya.

Női ismerettár.

Életbiztosítás. Korunk újabb intézményei között igen érdekes helyet foglalnak el az életbiztosító intézetek, melyek csekély összegeknek megtakarítása által, megmentenek egyeseket a nyomortól s erkölcsi bukástól, s igen nagy hatással lehetnek, a szomorú társadalmi ellentétek némi kiegyenlítésére; sőt a családi életre s viszonyokra is a legjótékonyabb befolyással vannak.

Azon szülők, kiknek a sors tetemesb vagyont nem adott, némi csekély díjak fizetése által gyermekeik számára becsületes ellátást biztosíthatnak. Megmenthetik őket, bármi korán haljanak is el, attól, hogy idegenek könyörületére szoruljanak, vagy épen végképi elhagyottság- s szellemi és anyagi nyomorra jussanak.

A férj biztossá teheti nője jövőjét. A gazdagok megjutalmazhatják a szolgálatot és hűséget.

Közvetve igen jótékonyan hat ezen intézmény a népszellem irányára is, mert takarékosagot ébreszt, s ennek kíséretében mértékletességet s józan életmódot. Sőt a nemzetgazdászatra is szerföltött jótékonyak ez intézetek.

Gyakran pénztöke hiánya miatt fel kell hagyni a mesterség- vagy kereskedéssel. Az özvegyek és gyermekek, kik mitsem örökölnek, többnyire ki vannak e veszélynek téve. És ezen vész sújtja a nemzeti vagyont is, parlagon hagyván némi erőket s tehetségeket, és megszüntetve többeknek munkásságát.

Az életbiztosítás ezen hiányt is kipótolja, -- mely az állam fenntartására nézve, végre azon okból is üdvös hatású, mert kiadásait csökkenti, midőn fogyasztja azok számát, kik ápolás, élhelhetés és segély végett hozzá kénytelenek járulni.

Hazánkban az első életbiztosító intézet 1846-ban alakult, Székes-Fehérvárott, mely azonban nagyobbserű ki fejlődést s elterjedést nem nyerhetett. A tért, mely parlagon állott, a külföldi társaságok kezdék elfoglalni; megannyi csatornával több, hogy a pénz kiszivárogjon pesti és bécsi zsebekbe. — Taval végre az 1858-ban Pesten alapított első magyar általános biztosító társaság nyitotta meg hasznos fizetésének ezen leghasznosabb ágát is, s most már elvállal úgy a biztosítottnak halála után fizetendő töke- és nyugdíj biztosítást (a mit tulajdonképen „élet biztosításnak“ szokás nevezni) — valamint a biztosítottnak még életében fizetendő kiházasítási töke, nyugdíj- és évjáradék- biztosítást.

Ezen társaságnak elnöke: *Lónyay Menyhért*; alelnöke: *Hajós József*, választmányában oly köztiszteletű nevek találhatnának, mint p. o. *Károlyi György gr. Somssich Pál, Zsivora György, Ürményi József* sat; igazgatói: elismért jellemű s értelmességű kereskedők, kiknek vezetése alatt senki sem félhet, hogy ezen vállalat is annyi megelőző hazai vállalatnak szomorú sorsára jut, sőt alaposan reménylhetni, hogy azon fényes eredmények, miket a társaság évről évre haladó arányban felmutat, folytonosan jutalmazandják a társaság választottainak lelkes és ernyedetlen fáradozásait.

Közöljük itt az első magyar biztosító társaság által kiadott életbiztosítási vázlatot:

I. **Életbiztosítás** alatt azon szerződés értetik, melynél fogva a társaság a kötelezettséget vállalja el, hogy bizonyos meghatározott díjért, mely egy özvegyben vagy évenkénti részletekben is fizetethetik, a biztosított halála után az előre meghatározott tőkét vagy nyugdíjat kifizeti.

Semmi sem bizonytalanabb mint az emberi élet, és minden nap mutat fel számtalan példát, hogy az élet ellensége, a halál, áldozatait nem csak azok sorai közt keresi, kik a halál

sarlójára már megértek, hanem hogy azok sincsenek megkímélve, kik az élet virágában, az egészség épségében hosszú évekre számíthatának.

Ennél fogva mindenkinek kötelessége előre gondoskodni, hogy halála esetében, következzék ez bár be későn vagy korán, azon személyek, kiknek sorsát a gondviselés az ő gondosságára bízta, ne maradjanak gyámol nélkül.

Az életbiztosítás erre nézve legbiztosabb s legjobb eszközt nyújt. Ez intézet évenként csak csekély áldozatot, csekély összeget kíván azon célra, hogy ha a halál- eset bár mikor bekövetkezik, a biztosított után hátramaradtak bizonyos tőkét vagy nyugdíjat nyerhessenek, mely a család fő elhunytával is fentartja a családot, biztosítsa jólétét s a nyomortól mentse meg azt.

Ha az emberi társaságot vizsgáljuk, úgy találjuk, hogy a társaság legnagyobb része azon osztálybeliekből áll, kik tulajdonképeni vagyonnal nem bírnak, kiknél a hasznohajtó tőkét azon lelki tulajdonok, azon képességek és azon személyes munkák képezik, mik a kereset egyetlen kútfóráis s mik a család fő elhunytával a családra nézve tüstént elapadnak. Az ily család fő halálával tehát, ki vagyont nem hagyhat hátra, a család nézve a nélkülözés, a nyomor veszi kezdetét.

Az életbiztosítás ennél fogva főleg a kereső osztály javára szolgál. Azon célnak, hogy a család a család fő elhunytá után is biztosítva legyen a nyomor ellen, legjobban meg felel az életbiztosítás, miután a biztosított tőke a biztosítottnak bármikor történő halálával, történjék ez bár az első díj fizetés után rögtön, a család részére hiánytalanul kifizetetik, míg, ha ily tőkét megtakarítás útján kívánna valaki családjá részére szerezni, e célra hosszú évsor szükségesletnének; hosszú életre pedig bizonyossággal senki sem számíthat.

De az életbiztosítás a vagyonos osztály részére is sok előnyt nyújt, a mennyiben a sors csapásainak lehető eseteire a családot előre biztosíthatni; s az életbiztosítás e mellett módot nyújt alapítványok tételére, adományozásra, jutalmazásokra, adóssági követelések biztosítására, tartozások törlesztésére stb.

A társaság e biztosításokat különböző alakokban nyújtja. Ez alakulások főbbjei következők:

1. Tőkebiztosítás, mely fizetendő a biztosítottnak bár mikor történő halála után. (Egyszerű életbiztosítás.)
2. Tőkebiztosítás azon kikötéssel, hogy a biztosított tőke a biztosítottnak még életében kifizetetik, ha az az előre meghatározott korévet eléri; ha elébb hal meg, a tőke örökösöknek fizetetik ki. (Vegey életbiztosítás.)
3. Tőkebiztosítás, mely a két biztosított fél egyikének bár mikor történő halála után a túlélő részére kifizetetik. (Kölcsönös életbiztosítás.)
4. Tőke- vagy nyugdíj-biztosítás, mely fizetendő a biztosítottnak bár mikor történő halála után a határozottan kijelölt kedvezményezettnek, ha ez a biztosítottat túléli. (Tulélési biztosítás.)
5. Tőkebiztosítás, mely fizetendő, ha a biztosított az előre kitűzött időköz alatt meghal. (Rövid biztosítás.)

II. **A biztosított életében fizetendő biztosításokról.** Ez alatt oly szerződés értetik, melynél fogva a társaság magát kötelezi, hogy az egyszerre fizetett vagy évenkénti díjért a határozottan kijelölt időben vagy egyszer mindenkorra kiházasítási tőkét vagy élethosszigan tartó nyugdíjat, vagy végre a szerződés megkötésével közvetlenül kezdődő és a biztosított haláláig tartó évjáradékot fizet.

Az ily biztosítások célja tehát különbözik a tulajdonképeni életbiztosítástól, miután a biztosítás élvezése nem a biztosított halála után, hanem ennek már életében kezdődik. Az ilyenmü biztosítás által a gyermekek kiházásítására, szárnyra-bocsátására, a katonai szolgálattól megváltására kívánt összeveket meglehet szerezni; nem különben az ily biztosítás által mindenki biztosíthat magának agg-korára bizonyos tőkét, nyugdíjat vagy évjáradékot.

Ily biztosításokat is különböző alakulásokban köt a társaság. Ezek főbbjei a következők:

1. Kiházásítási tőkebiztosítás, mely fizetendő, ha a gyermek élte 18, 20, 21, 24. évét betölté.

2. Ugyanazon korév biztosítás azon kikötéssel, hogy a gyermeknek a kitűzött korév betöltése előtt történő halálakor a befizetett díjak visszafizetessenek.

3. Tőkebiztosítás, mint az 1. pont alatt azon kedvezményvel, hogy az évi díj csak addig fizetettik, míg az atya vagy a gyermek más gondviselője, ki a díjt fizeti, életben van. Ha az ily díjfizető a gyermek előre meghatározott korévé előtt hal meg, a díjfizetés megszűnik, de a gyermek a meghatározott korév elérésekor a biztosított tőkét hiánytalanul megkapja.

4. Tőke-, vagy nyugdíj-biztosítás, mely a meghatározott korév elérésekor fizetettik ki.

5. Közvetlenül tüstént kezdődő évjáradék-biztosítás.

III. *A társaság által nyújtott biztosítékok.* A társaság az élet-, tőke- és évjáradék-biztosításnál elvállalt kötelezettségek teljesítése iránt kezkesedik: 1. 3,150,000 forintot tevő alaptőkéjével. 2. Különös tartalékalapjával, mely minden mérleg nyereményéből 25% föltétele által alakíttatik, míg az egy millió forintra nem emelkedik. 3. Az által, hogy a begyülvendő összegek legtöbbyire biztos jelzőlogokra kölcsönöztenek ki.

IV. *A társaság által nyújtott különös előnyök.* Ezek a következők:

1. A nyerevénybeni részesülés.

Ki az első magyar általános biztosító társaságnál élet-hosszigan vagy 7 évnél hosszabb időközre van biztosítva, részt vesz a társaság nyerevényében, mely a minden mérlegből támadandó s alapszabály szerinti tiszta nyerevény felét a biztosítottnak javára engedti át; és miután a társaság által megállapított díjak úgy is a legolcsóbb mérték szerint számíttatnak: a biztosítás a nyerevénybeni részesülés által felette előnyös beruházása leend a családők takarékoságának a család, vagy saját személye javára, minthogy a halál esetére kötött biztosításoknál már 3 évig tartó biztosítási viszony után, a biztosított minden évben részesül kész osztalékban, mely a biztosított kívánsága szerint vagy felvételhetik, vagy a biztosított tőke növesztésére, vagy az évi díj csökkentésére fordíttathatik.

Ellenben az életre kötött biztosításoknál a nyerevényrészes a biztosított tőke vagy nyugdíj emelésére fog fordíttatni, mi által a kezdetben biztosított tőke vagy nyugdíj 3 éves biztosítási időszak után minden évben növekedni fog. A gyermekek kiházásítása céljából kötött biztosítás, ez előnyös rendszer folytán, kettős beceset nyer, s mindenkép tulajdonnyalja az ugynevezett Tontinák vagy túlélesi társulatok előnyeit. Mert míg az ilyeknél bizonyos határozott összevekre számítani nem lehet s az illető társulatok e tekintetben semmi kezeséget nem vállalván el, e miatt kezesgetésül a lehető legnagyobb összegre ígérhetik: addig az első magyar általános biztosító társaság elfogadott rendszerénél fogva

meghatározott összeveget biztosít, mely a gyermeknek minden esetben kifizetettik, és ezenkívül azon összeve, mely a nyerevényben részesülés folytán a biztosítottat illeti. Ha még ehhez vesszük, hogy a Tontinákna vagyis a kölcsönös társulatoknál a betét felett kezelési költség fejében még tetemes befizetés igényeltetik, mi által a betét nevezetesen nagyobbodik: kétségtelenné válik, hogy az első magyar általános biztosító társaság által elfogadott biztosítási rendszer ama felett nagy előnyvel bír.

Az angolországi társaságok száz évesnél régibb tapasztalásai eléggé igazolják a nyerevénybeni részesüléssel összekötött rendszer előnyösségét, miután az oly esetek, midőn az eredetileg biztosított tőke megkészesztetett s az évi díjfizetés, a nyerevénybeni részesülés mellett is teljesen megszűnt, nem tartoznak a ritkaságok közé; és miután előre várható, hogy a közönség az első magyar általános biztosító társaság iránt nagy részvétet tanusítand s a nála történő biztosítás mind általánosabb leend, az első magyar általános biztosító társaság minden egyes biztosítottaira néve a nyerevénybeni részesülés legkedvezőbb eredménye szintén biztosan várható.

Az első magyar általános biztosító társaság, hogy e nyerevényt mentül magasabb fokra emelhesse, a társaságot illető fele-nyerevényrészen kívül minden nyerevény-tényezőről lemondott; ennél fogva minden nyerevényt, támadjon az bár a halandóság vagy a teljességében számadásba veendő kamat viszonyaiból, megoszt a biztosítottakkal.

2. A biztosítási szerződés érvénytelenségét maga után vonó esetek meghatározásánál a társaság s a felek biztossága szolgált irányadóul.

Ennélfogva a többi biztosító társulatoktól eltérőleg az első magyar általános biztosító társaság a semmisségi esetek közé nem számítja a súlyos börtönre lett elítéltetést s a börtönben történt halálesetet. Így párbaj vagy öngyilkosság általi halál esetében az örökösök vagy más jogosultak részére a befizetett díjak visszatéríttetnek.

3. A díjfizetés megszűntetése nem vonja maga után a már befizetett díjak elvesztését, hanem ha a szerződés már teljes 3 évig érvényben volt, az eredetileg biztosított tőke oly összevegre szállíttatik alá, mely a már lefolyt kockázatnak megfelelő rész levonásával fennmaradó díjaknak felel meg.

4. A társaság a már 3 évig érvényben álló, s egész élettartamra s halálesetre szóló kötvényt visszavásárolja, s a biztosítási szerződés bizonyos neméinek az általa meghatározandó értékben a kötvényre kölcsönöz is.

5. Az évi díjaknak befizetését $\frac{1}{2}$ és $\frac{1}{4}$ évi sőt kivételkép, ha t. i. a havidíj 1 frtnál nem kevesebb, havonkinti részletekben is megengedi.

6. Egyszerű életbiztosításnál a díjfizetés a 85-ik korév betöltésével mindenesetre teljesen megszűnik, ha csak az már előbb a nyerevénybeni részesülés következtében meg nem szűnt volna, mi megtörténnék, ha a nyerevényrészes az évi díj csökkentésére fordíttatnék.

A társaság végre biztosított feleit mind azon előnyök-és kedvezményekben részesíti, melyeket a többi szilárd biztosító társulatok nyújthatnak, s biztosítottait jövőben is minden oly előnyben részesítendő, mik rendszerével és szilárdságával megegyeztetethők.

Míndezek után nem tehetünk egyebet, mint hogy a szülők szívére kössük e szent ügyet, s kérjük őket: megtakarítható fillérekkel biztosítsák gyermekeik jövőjét!

Felelős szerkesztő **Vachot Sándorné.**